

Úvodem k číslu věnovanému fakultě sociálních věd UK

Prvního ledna tohoto roku došlo v redakci Sociologického časopisu oficiálně k jedné personální změně, která se ovšem fakticky udála už v průběhu roku. Na místo dosavadního šéfredaktora Jiřího Večerníka nastoupil jeho zástupce Miloš Havelka. Jedná se o změnu, která je spíše technická než koncepční. To znamená: kontinuita orientací, nároků a způsobů práce je vydavatelem, redakční radou i vedením redakce považována za důležitější než proměny v konstelacích osobností. Odstupujícímu šéfredaktorovi Jiřímu Večerníkovi se díky důsledné recenzní činnosti a vysokým nárokům na práci redakční rady podařilo profilovat Sociologický časopis na takové odborné úrovni, která odpovídá mezinárodním standardům. Neboť jenom tak je totiž možné zvyšovat vědecké „renomé“ časopisu, jeho „citation impact“, a tím jít také vstříc náročnějším scientometrickým kritériím.

Časopis by ovšem neměl jen prezentovat nejlepší výsledky práce v oboru, ale zároveň, prostřednictvím lektorské činnosti, dostávat pokud možno všechny předložené příspěvky na co nejvyšší úroveň. Předpokladem je zde připravenost k diskusi, ochota k falzifikacím vlastních výchozích hypotéz a orientace na pokrok poznání, a to jak u autorů, tak u recenzentů. I zde, stejně jako při výběru příspěvků, stálo v pozadí základní přesvědčení moderní teorie vědy, totiž, že pokrok poznání je funkcí svobodné vědecké diskuse o výsledcích bádání a že tedy pojem svobody (jakožto základní podmínka možnosti diskuse vůbec a její produktivnosti zvláště) je - jak kdysi ukázal Karl R. Popper - ve specifickém smyslu nadřazen pojmu pravdy. Dosud dosažená úroveň časopisu, to znamená orientace na standardy vědeckosti oboru, a zároveň i toto přesvědčení, že pluralita hledisek a jejich vzájemná diskuse je jedním z rozhodujících předpokladů vědeckosti vědy a pokroku poznání, má a bude orientovat práci redakce i při přípravě dalších čísel.

Časopis však nemá pouze povinnosti k oboru, ale také ke komunitě sociologů. Do Sociologického časopisu proto podle našeho názoru patří nejenom sociologické analýzy situace a trendů či stati teoreticko metodologické, informace o výzkumu atd., zkrátka to, co obnáší badatelsko kognitivní výkon vědy (a jak do něho přispívají jednotlivci na jednotlivých pracovištích), ale také sebereflexivní, ve vědeckém eseji programově nejednoznačně a otevřeně formulované předběžné identifikace problémů a badatelských záměrů, nebo dokonce pokusy o trasování nejistot poznání. Domníváme se, že toto všechno je možné zavádět tak, aby se to nemuselo brát jako změkčování kritérií, ale jako pluralitu způsobů a orientací.

A v neposlední řadě je třeba také věnovat pozornost „běžnému“ provozu disciplíny.

Organickou součástí časopisu by proto měly být také živé a inspirující, ale samozřejmě především přesné přehledy literatury, které by vlastně měly předcházet každému usilování o zadání projektu, širšímu okruhu zájemců určené historicko systematické přehledy problémů a medailony osobností, ale především informační a recenzní rubriky, zkrátka ony „malé žánry“ vědy, (mezi něž nepominutelně patří také vědecká polemika). To všechno se dnes ovšem zdá chybět nejen „u sociologů“, ale i v jiných společenských vědách. Pohyb v „hlavním proudu“ oboru je totiž pohodlnější a

individuálně bezpečnější. Průvanu mezi idejemi, mezi perspektivami a mezi přístupy by v zásadě měl odpovídat také průvan mezi sociologickými institucemi. Neboť, jak zjišťuje sociologie vědění, konkurence je produktivní i ve sféře vědy. Aby to bylo možné, je třeba zřetelnější a „plastičtější“ prezentace nejen individuálních, případně skupinových výkonů, ale také prezentace záměrů, orientací, činností i výsledků celých pracovišť. Úkolem se tak stává jejich představení nejenom v oblasti badatelské, ale také teoreticko-metodologické, pedagogické i populárně vědecké.

Vedle tradiční snahy o přípravu monotematických čísel Sociologického časopisu - ve stavu konkrétních jednání s autory je číslo k feministické sociologii a sociologii feminismu, a také číslo k problematice nacionalismu - by se proto v tomto ročníku měla objevit také čísla takřkajíc „fakultní“, která by měla jít vstříc oněm shora uvažovaným potřebám a jejichž „monotématem“ by nebyl problém, ale pracoviště. Pokud možno komplexní představení práce a orientace nejvýznamnějších a největších sociologických institucí, které spolu se Sociologickým ústavem AV ČR vytvářejí teoreticko-pedagogickou i výzkumnou základnu české sociologie, tj. fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, katedry sociologie filozofické fakulty Univerzity Karlovy, katedry sociologie filozofické fakulty Masarykovy univerzity a také Středoevropské univerzity v Praze, to patří k úkolům časopisu nejbližším. Obsahovou přípravu prvního čísla tohoto typu převzala fakulta sociálních věd UK, a to - až na dvě výjimky, totiž Sojákovu recenzi Mezinárodní konflikty a jejich řešení a Tychtlovu recenzi knihy Adama Przeworského - v plném rozsahu. První společné vystoupení učitelů této fakulty na stránkách Sociologického časopisu má ještě jeden výrazný rys, který pozorný čtenář jistě nepřehlédne a který tuto instituci asi odliší od sociologických institucí ostatních: zřetelné těžiště v úsilí o „kvalitativní sociologii“ a poměrně jednoznačnou postmoderní orientaci.

Miloš Havelka